

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра педагогіки та суспільних наук

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Риторика»

на 2022–2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Спеціальність	081 «Право»
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Сарапін Віта Василівна

к.філол.н., доцент

доцент кафедри педагогіки та суспільних наук

Контактний телефон	+38-099-965-76-56
Електронна адреса	sarapin_v@ukr.net
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна: http://www.culture.puet.edu.ua онлайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1568

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування знань про теоретичні основи риторики та судового красномовства, застосування на практиці набутих ораторських умінь та навичок
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (лекції 18 год., практичні заняття 14 год., самостійна робота 58 год.)
Форми та методи навчання	Форми: лекції (проблемні, візуалізації, дискусії); практичні заняття (обговорення проблемних питань, дискусія, аналіз проблемних ситуацій, виконання вправ (тренувальних, творчих, контрольних), ділова гра); самостійна аудиторна робота (виконання письмових робіт репродуктивного, реконструктивного, творчого характеру, підготовка усної відповіді на проблемне питання); самостійна позааудиторна робота (добір інформаційних джерел, реферування наукових та навчальних інформаційних джерел, підготовка академічних есе, написання промов, виконання групових творчих завдань). Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання практичних завдань; вибіркоче тестування на заняттях; поточна модульна робота; виголошення промов (індивідуальні творчі завдання); написання, представлення та обговорення есе. Підсумковий контроль: залік
Базові знання	Наявність базових знань з української мови
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<i>Загальні компетентності</i>	
мати базові навички риторики (PH11)	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2)
	здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4)
працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (PH 17)	здатність працювати в команді (ЗК9)
	цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК14)
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>	
донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (PH 12)	здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10)

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль I. Історико-теоретичні і практичні аспекти риторики		
Тема 1. Риторика та її роль у професійній діяльності юриста	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Риторика і поетика. Етос. Топос. Пафос. 3. Жанри академічної риторики. 4. Катехізація, проповідь: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідь-повчання, бесіда-тлумачення 5. Еристика: витоки та еволюція. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати навчальні завдання. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 2. Еволюція риторики: від Античності до початку XXI ст.	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Періоди в розвитку риторики. 2. Виникнення і розвиток риторики у Стародавній Греції. 3. Римський період античної риторики. 4. Риторика та раннє християнство. 5. Середньовічна гомілетика: ідеї та їх реалізація. 6. Видатні візантійські ритори. 7. Стиль і жанри середньовічної риторики Заходу. 8. Ренесансні оратори. 9. Європейська риторика Нового часу. 10. Генеза українського ораторського мистецтва. 11. Концепції і види сучасної риторики. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 3. Оратор і аудиторія. Стратегія й тактика оратора	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
	самостійної роботи; тестування	<p>2. Структура та прийоми побудови монологу. 3. Сократівська маєвтика та іронія як спосіб знаходження істини в процесі діалогу. 4. Проблема активного слухання. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 4. Методика та етапи підготовки промови	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Форми текстового оформлення матеріалу промови. 2. Аксіологічні начала промови. 3. Імпровізовані промови (експромти). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 5. Еристика. Теорія аргументації та заперечення. Правила ведення суперечки в риторичі	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. З історії мистецтва суперечки. 2. Риторичні особливості української полемічної літератури кінця XVI – першої половини XVII ст. 3. «Кодекс полеміста» (за В. Дорошевським). 4. Некоректні засоби аргументації. 5. Прийоми переконання: полемічне загострення, позиційні крайнощі, концентрація дій, ефект несподіванки тощо. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 6. Стилї публічного виступу оратора. Основи техніки мовлення і виразного читання	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування. Поточна модульна робота (тестування, демонстрація творчого завдання)	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Умови вибору стилю промови, об'єктивна та суб'єктивна характеристики промови. 2. Складники наочності промови. 3. Інтонційно-виразні засоби мовлення. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Модуль II. Судова риторика		
Тема 7. Судова риторика: поняття, історія, постаті	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Видатні оратори-юристи XIX ст. (П. Пороховщиков, А. Коні). 2. Судові промови І. Франка, М. Міхновського.</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>3. Сучасні судові оратори.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 8. Судове мовлення як процес. Комунікативні стратегії юриста</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складники процесу судового мовлення. 2. Комунікативні норми, особливості їх реалізації в судовому мовленні. 3. Поняття і складники ефективної комунікації в суді. 4. Конфлікт у діловому спілкуванні. 5. Маніпулювання в спілкуванні. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 9. Судові дебати</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативні аспекти судових дебатів. 2. Культура й етика судових дебатів. 3. Судовий процес як «словесне змагання захисту й обвинувачення» (П. Пороховщиків). 4. Судові дебати в кримінальних справах. 5. Судові дебати в цивільних справах. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 10. Судова промова: поняття, функції, різновиди</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мовно-мовленнєві аспекти судової промови. 2. Систематизація та письмова підготовка судової промови. 3. Словесна наочність у судовій промові. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 11. Підготовка, виголошення та аналіз промови прокурора</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи викладу фактичних обставин справи. 2. Риторика прокурора в судових дебатах. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 12. Захисна промова: зміст і форма	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування Поточна модульна робота (тестування, виконання творчого завдання)	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Альтернатива в захисній промові. 2. Із досвіду сучасних захисників. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.

Інформаційні джерела

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Гриценко Т. Б. Риторика: Навчальний посібник / Т. Б. Гриценко. – Київ: НАУ, 2016. – 365 с.
2. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво : підручник. Вид. 3-тє, допов. / Р. М. Кацавець. – Київ: Алєрта, 2021. – 250 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика. Навч. посібн./ Н. А. Колотілова. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 232 с.
4. Молдован В. Судова риторика: теорія і практика / В. Молдован. – Київ : Юрінком Інтер, 2018. – 496 с.
5. Олійник О. Правова риторика: Навч. посіб. / О. Олійник. – Київ: Кондор, 2010. – 166 с.
6. Олійник О. Юридична риторика. Теорія і практика. Навч. посіб. / О. Олійник, В. Молдован. – Київ: Кондор, 2009. – 245 с.
7. Олійник О. Б. Прокурорська риторика: Підручник / О. Б. Олійник. – Київ: Алеути, 2008. – 304 с.
8. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова, Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого ; за ред. М. П. Требін, Г. П. Клімова. – 2-ге вид.– Харків : Право, 2015. – 207 с.
9. Риторика : навч.-метод. посіб. / ред. С. Романюк ; уклад. Л. Мафтин. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. – 343 с.
10. Риторика : підручник / З. Й. Куньч, Г. П. Городиловська, І. Д. Шмілик; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 494 с.
11. Рогожкін О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підруч. для студ. і курсантів юрид. спец.: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Рогожкін; Донец. юрид. ін-т. – Вид. 2-ге, допов. – Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС України, 2012. –298 с.
12. Серєда Н. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник / Н. В. Серєда, О. В. Квасник. – Харків : НТУ «ХПІ», 2019. – 304 с.
13. Ухач В. З. Судова риторика (опорні конспекти лекцій). Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / В. З. Ухач. – Тернопіль: Вектор, 2013. – 114 с.
14. Ухач В. З. Судова риторика. Навч.-метод. мат-ли для студ. / В. З. Ухач. – Тернопіль: Вектор, 2013. – 124 с.
15. Шинкарук В. Д. Основи риторики: навчальний посібник / В. Д. Шинкарук, В. М. Тєслук. – Київ : Ліра-К, 2021. – 320 с.
16. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика / О. Г. Яновська. – Київ: КНЕУ, 2008. – 156 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

17. Андерсон К. Успішні виступи на TED / Кріс Андерсон; пер. Олександр Асташова: Посібник. – Київ: Наш форма, 2016. – 256 с.
18. Беєякова В. Риторичні фігури в ораторському мистецтві / В. Беєякова // Завуч. – 2002. – Жовт. (№ 29). – С.1-16.
19. Борг Д. Мистецтво говорити. Тасмниці ефективного спілкування / Д. Борг. – Київ: Фабула, 2019. – 309 с.
20. Буєльський Б. А. Поезія усного слова : Азбука виразн. читання : кн. для вчителя / Б. А. Буєльський. – Київ: Рад. шк., 1990. – 264 с.
21. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник для студентів вузів / В.М. Вандишев. – Київ: Кондор, 2006. – 263 с.

22. Гандапас Р. Харизма лідера. / Радислав Гандапас ; Пер. з рос. А. Стояновська. – Д.: Моноліт, 2017. – 296 с.
23. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія / Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 400 с.
24. Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики / О. Гончарова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2008. – № 4. – С.26-31.
25. Каменков В. Судові дебати і репліки при закінченні (поновленні) розгляду справи / В. Каменков // Право України. – 2011. – № 6. – С. 57-61.
26. Каньоса П. С. Риторика: навч. посіб. / П. С. Каньоса; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. – 207 с.
27. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей / Д. Карнегі. – Київ: Країна Мрій, 2015. – 208 с.
28. Кацавець Р. С. Мистецтво переконання і впливу в суді / Р. С. Кацавець // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право. – 2013. – Вип. 21. – С. 164-170. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2013_21_26
29. Кацавець Р. С. Мистецтво переконання і впливу в суді [Електронний ресурс] / Р. С. Кацавець // Dictum factum. – 2018. – № 1. – С. 43-48. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_1_10
30. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво як складник професійних якостей юриста / Р. С. Кацавець // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – Число 1. – С. 137-141. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2009_1_23
31. Кацавець Р. С. Репліка захисника в судових дебатах / Р. С. Кацавець // Адвокат. – 2012. – № 2. – С. 39-41. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_2_7
32. Кацавець Р. С. Репліка у захисній промові / Р. С. Кацавець // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2012. – Вип. 21. – С. 99-102. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2012_21_27.
33. Кацавець Р. С. Риторична культура юристів / Р. С. Кацавець // Dictum factum. – 2018. – № 2. – С. 65-70. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_2_14
34. Кацавець Р. С. Судові промови державного обвинувача та адвокатазахисника у кримінальному судочинстві України: правові, етичні, логічні та мовні аспекти : монографія / Р. С. Кацавець. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 150 с.
35. Кацавець Р. С. Судова промова: мовний аспект / Р. С. Кацавець // Адвокат. – 2010. – № 12. – С. 12-15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2010_12_2
36. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навчально-практичний посібник / С. М. Коваленко. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 183 с.
37. Кравець Л. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів / Л.Кравець // Рідні джерела. – 2000. – № 4. – С. 12-18.
38. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. / Зоряна Куньч; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.
39. Лівін М. Сторі-телінг для очей, вух і серця / Марк Лівін. – Київ : Наш формат, 2020. – 184 с.
40. Лузік Е. В. Риторика: майстерність переконання: Навч. посібник / Е. В. Лузік, Т. В. Ільїна; Національний авіаційний ун-т. – Київ : НАУ, 2005. – 83 с.
41. Маложон О. І. Судове красномовство: навички оратора / О. І. Маложон // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2018. – № 1. – С. 19-22.
42. Мацько Л. Вітчизняна риторика / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. – 2002. – № 12. – С. 20-25.
43. Мацько Л. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. – 2002. – № 1. – С. 33-40.
44. Мудрак І. В. Судова промова в кримінальному судочинстві: поняття і процесуальне значення / І. В. Мудрак // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – Ч.1(20). – С. 140-142.
45. Олійник О. Б. Використання риторичних засобів під час підготовки і проголошення обвинувальної промови / О. Б. Олійник // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 3. – С. 62-68.
46. Олійник О. Б. Застосування прокурором тактико-риторичних прийомів під час допиту обвинуваченого / О. Б. Олійник // Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2009. – Вип. 46. – С. 450-458.
47. Олійник О. Б. Концепція риторичної аргументації як теоретико- методологічна основа розвитку юридичної риторики / О. Б. Олійник // Правничий вісник Університету «КРОК». –2018. – Вип. 31. – С. 37-41.
48. Олійник О. Б. Мистецтво судових дебатів: навчальний посібник / О. Б. Олійник. – Київ: Кондор, 2010. – 258 с.
49. Олійник О. Б. Особливості юридичної риторики прокурора як професійного учасника судового процесу / О. Б. Олійник // Університетські наукові записки. – 2010. – № 2. – С. 236-242.
50. Олійник О. Б. Риторика прокурора у судових дебатах. Обвинувальна промова / О. Б. Олійник // Юриспруденція: теорія та практика. – 2009. –№ 12. – С. 2-8.

51. Олійник О. Б. Розвиток юридичної риторики в середні віки та епоху Ренесансу / О. Б. Олійник // Правничий вісник Університету «КРОК». – 2019. – Вип. 34. – С. 23-29.
52. Олійник О. Б. Становлення та розвиток судового красномовства як складової юридичної риторики в Античну епоху / О. Б. Олійник // Віче. – 2010. – № 17. – С. 25-27.
53. Олійник О. Прокурорська риторика як комплексна міждисциплінарна наука / О. Олійник // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2008. – № 1. – С. 106-111.
54. Олійник О. Прокурорська риторика: різновиди та структура / О. Олійник // Юриспруденція: теорія та практика. – 2008. – № 7. – С. 2-8.
55. Олійник О. Професійна риторика прокурора на етапі попереднього слухання справи / О. Б. Олійник // Юриспруденція: теорія та практика. – 2009. – № 11. – С. 2-7.
56. Олійник О. Юридична риторика як теоретична і прикладна наука: реалії та перспективи розвитку / О. Олійник // Право України. – 2010. – № 11. – С. 229-233.
57. Ораторське мистецтво: Навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. Видання друге / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. За ред. професора Н. П. Осипової. – Харків: Одиссей, 2006. – 144 с.
58. Павлищев О. Ораторське мистецтво – невід’ємна частина правосуддя / О. Павлищев // Закон і бізнес. – 2004. – 1-10 трав. (№ 18). – С. 10.
59. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконавання (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Монографія / Н. М. Поплавська. – Тернопіль : ТНПУ, 2007. – 379 с.
60. Практикум до курсу «Риторика»: Робочий зошит / С. К. Хаджирадева (уклад.). – Одеса : Фенікс, 2004. – 120 с.
61. Рогожкін О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підручник для студ. I курс. юрид. фак-тів / О. В. Рогожкін. – Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС України, 2012. – 298 с.
62. Сагач Г. М. Божий світ і ми: «красномовство» у термінах і поняттях / Г. М. Сагач. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – 298 с.
63. Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації / Г. М. Сагач. – Київ : Зоря, 2003. – 255 с.
64. Сагач Г. М. Золотослів : навч. посіб / Г.М.Сагач. – Київ : Райдуга, 2003. – 378 с.
65. Сивачук Н. П. Академічна риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. П. Сивачук, І. М. Снігур, О. М. Санівський; [за заг. ред. канд. пед. наук. проф. Н. П. Сивачук] ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Ін-т філології та сусп.-вознав., Наук.-дослід. лаб. «Театр слова». – Умань: Сочінський, 2013. – 374 с.
66. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модуси судової риторики античних часів / І. Сковронська // Національний юридичний журнал: теорія і практика. – 2018. – № 1. – С. 29-32.
67. Сковронський Д. М. Римський період становлення судової риторики / Д. М. Сковронський // Юридичний науковий електронний журнал. – 2018. – № 1. – С. 30-32.
68. Сковронський Д. М. Роль християнства в розвитку судової риторики. / Д. М. Сковронський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Серія: Право. – Вип. 49. Т. 1. – С. 45-49.
69. Старченко Н. Судова риторика як вияв цінностей Волинської шляхти кін. XVI ст.: (на прикладі про вбивство Балтазара Гнівоша з Олексова) / Н. Старченко. // Соціум. Альманах соціальної історії. – 2010. – Вип. 9. – С. 318-360.
70. Старченко Н. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історії / Н. Старченко. – Київ: Laugus, 2021. – 616 с.
71. Сухонос В. В. Промови у кримінальному судочинстві, їх форма і зміст / В. В. Сухонос // Правовий вісник УАБС. – 2011. – № 2(5). – С. 115-119.
72. Сухонос В. Мистецтво обвинувальної промови прокурора / В. Сухонос, О. Звірко // Вісник національної академії прокуратури. – 2012. – № 3. – С. 38-42.
73. Томан І. Мистецтво говорити : [перекл. з чес.] / І. Томан. – Київ: Політвидав України, 1989. – 293 с.
74. Тягнирядно Є. В. Риторичні вміння правників: теорія і практика : Монографія / Є. В. Тягнирядно, Г. Х. Яворська. – Одеса: . ОДУВС, 2009. – 224 с.
75. Харченко Ю. В. Політична риторика в діалозі «Схід – Захід»: соціально-філософський аналіз: дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Ю. В. Харченко; Національний авіаційний ун-т. – Київ, 2008. – 210 арк.
76. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки / І. В. Хоменко. – Київ: Юрінком Інтер, 2001. – 198 с.
77. Чепіга І. Л. Ораторське мистецтво на Україні в XVI-XVII ст. / І. Л. Чепіга // Українська мова і література в школі. – 2015. – № 3. – С. 64-68.
78. Шефер Д. Як здобути прихильність людей і навчитися впливати на них: рекомендації колишнього агента ФБР / Д. Шефер, М. Карліс. – Київ : Vivat, 2019. – 304 с.
79. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. Г. Яновська. – Київ: КНЕУ, 2008. – 131 с.
80. Ясинюк М. М. Судові дебати: право, психологія, риторика: монографія / М. М. Ясинюк. – Київ: Алеута, 2014. – 156 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Риторика : завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / В. В. Сарাপин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>
2. Риторика: Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1568>

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів: <https://www.google.com.ua>

Електронні ресурси / бібліотеки

1. Інститут риторики імені Д. Ф. Кеннеді. – [Режим доступу: https://rhetoric-hall.com/](https://rhetoric-hall.com/).
2. Красноновець. Курси ораторського мистецтва. – [Режим доступу: https://krasnomovec.club/](https://krasnomovec.club/)
3. Майстерня Лева. Сучасне ораторське мистецтво. – [Режим доступу: https://masterlev.com.ua/](https://masterlev.com.ua/)

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
3. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.nplu.org.ua/resources/resources.htm>.
4. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analitic.nplu.org/>.
5. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.
6. Електронний каталог бібліотеки Полтавського університету економіки і торгівлі: вебсайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://catalog.uccu.org.ua/oracunicode/>

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт і тестування заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань на занятті.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. З об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватися в онлайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; [Положення про зарахування результатів неформальної освіти](#).

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-6): відвідування занять (0 балів); обговорення теоретичного питання на практичному занятті (8 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (18 балів); тестування (загалом – 14 балів); поточна модульна робота (тестування та виконання творчого завдання) (12 балів)	50
Модуль 2 (теми 7-12): відвідування занять (0 балів); обговорення теоретичного питання на практичному занятті (6 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (18 балів); тестування (14 балів); поточна модульна робота (тестування та виконання творчого завдання) (12 балів)	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни